61 TRABZON VİZYON PLANI

'KARADENİZ HAVZASI'NDA BİR MERKEZ'

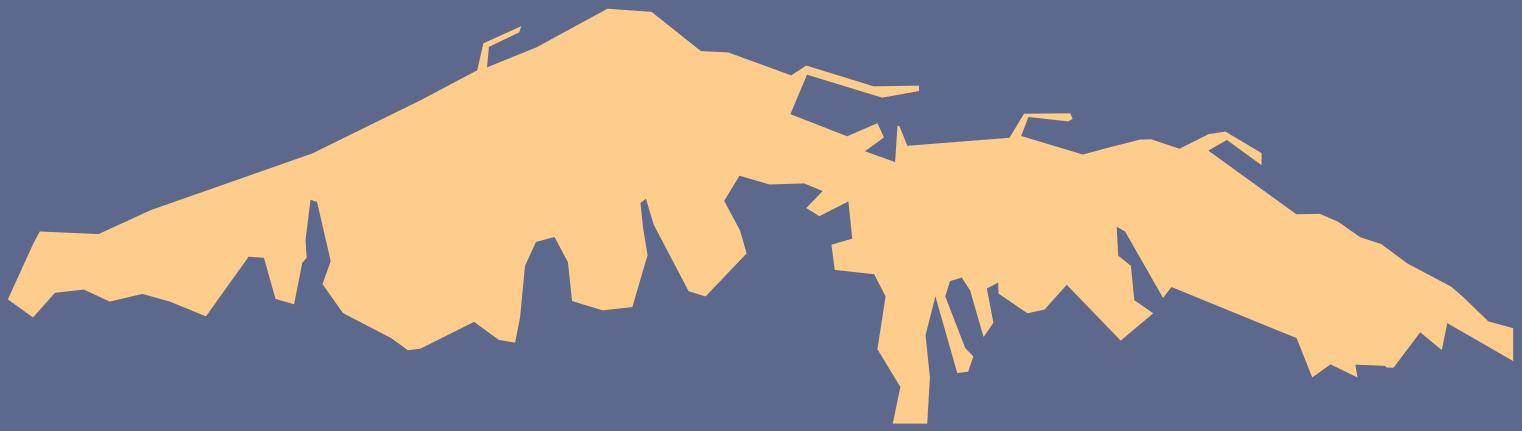

KENTSEL VİZYON PLATFORMU

KENTSEL ViZYON
PLATFORMU

‘Kentsel Vizyon ile Kurgulanan Kentler’

NEF ve Kentsel Strateji tarafından kurulan
Kentsel Vizyon Platformu
kamu, sivil ve özel sektör işbirliği ile
- bölge
- kent
- mahalle

ölçeğinde çalışmalar yaparak, yeni planlama
yaklaşımı ve modellerini tartışmaya açmaktadır.

81 KENT ViZYON

www.kentselvizyon.org

“Trabzon Vizyon Planı” Kentsel Strateji tarafından geliştirilen kapsam ve içerik çerçevesinde, A. Faruk Göksu ve Sıla Akalp ‘ın Stüdyo 33’te verdiği eğitimler sonucunda, Ayşegül Didem Özdemir tarafından hazırlanmıştır.

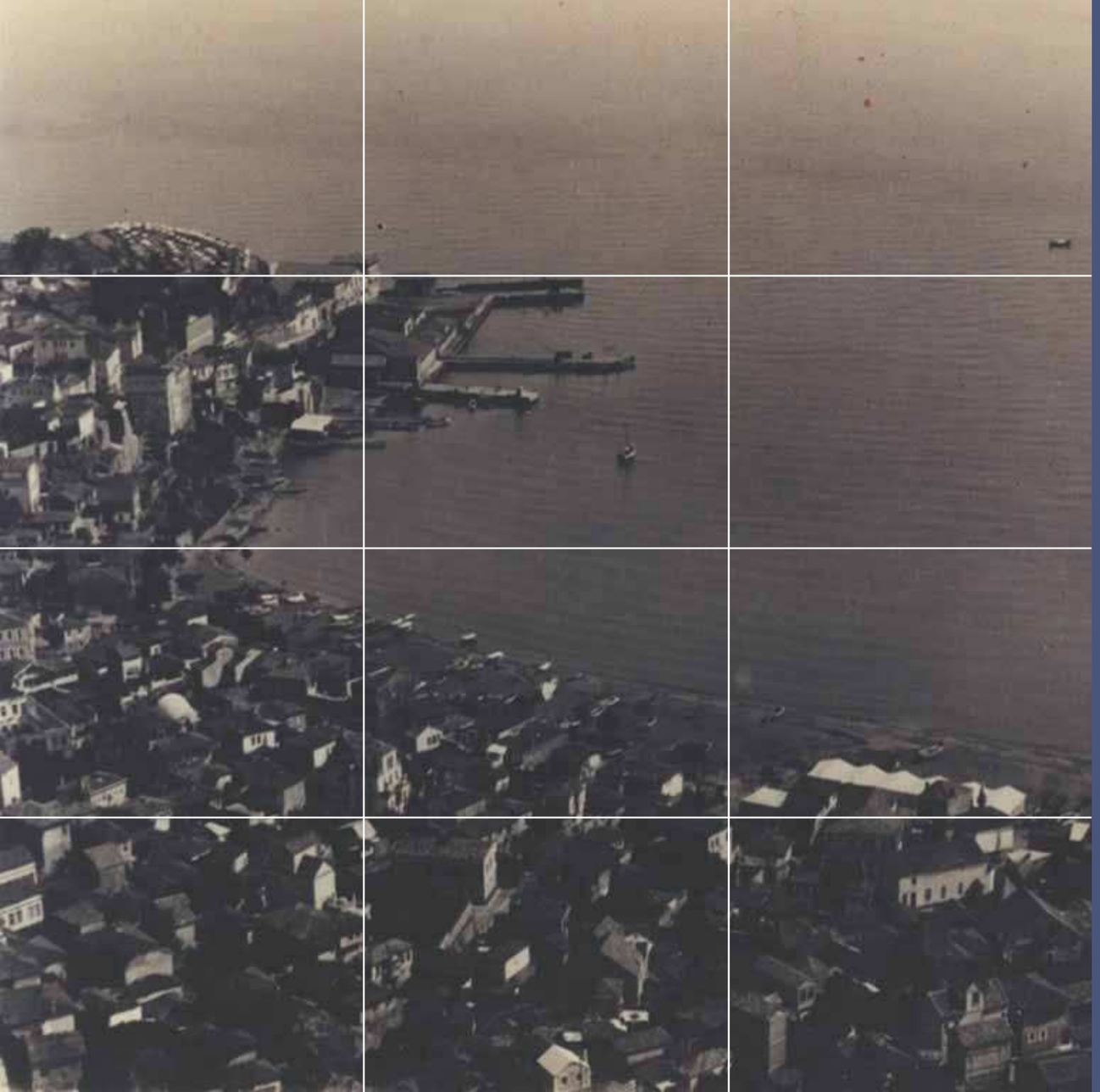

01 ANALİTİK BAKIŞ 07
Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

02 STRATEJİK BAKIŞ 15
Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

03 VİZYON 20
Bölgesel Vizyon
Kentsel Vİzyon

04 VİZYON ve EYLEM ÇERÇEVESİ 23
Vizyon Çerçevesi
Eylem Çerçevesi

05 TRABZON'UN GELECEĞİ İÇİN 36
10 TEMEL İLKE

"İş bu katalogda kullanılan materyaller, sosyal sorumluluk projesi kapsamında kullanılmıştır. Ticari amaçla kullanılamaz."

BÖLÜM 01

ANALİTİK BAKIŞ

Stratejik Göstergeler

10 Temel Sorun ve Fırsat

BEK Analizi

STRATEJİK GÖSTERGELER

Nüfus:
748.982 kişi

Ekonomik Değerler:
- Tarım (Çay ve Fındık)
- Hayvancılık (Süt ve Süt Ürünleri)
- Balıkçılık ve Su Ürünleri (Deniz Balıkçılığı ve Alabalık)
- Sanayi (Tarıma dayalı sanayi, gemi inşa sanayi ve silah sanayi)
- Lojistik
- Hizmet Sektörü (ticaret, taşımacılık, iletişim, mali hizmet)
- Turizm
- Madencilik (bakır, kurşun, çinko, molibden ve manganez)
- Ticaret (dış ticaret, liman, serbest bölge, uluslararası havalimanı)

Performans Kriterleri

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK 26

ÇEVRE 48

EKONOMİ 27

SOSYAL 12

YAŞAM KALİTESİ 44

Kaynak: Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması, Boğaziçi Üniversitesi, 2011.

Doğal Değerler:
- Karadeniz
- Doğu Karadeniz Havzası
- Orman: %43'lük orman arazisi
- 14 yayla (Maçka-Şolma, Maçka-Mavura, Maçka-Kiraz Yaylası, Maçka-Çakırgöl Yaylası, Sultan Yaylası, Karadağ Yaylası, Hidirnebi ve Kuruçam Yaylaları, Salazani Yaylası, Sis Dağı Yaylası, Kadırga Yaylası, Çatma Obası Yaylası, Mızraklı Su, Düzköy Yaylası, Lapazan Yaylası)
- 2 göl (Uzungöl, Çakırgöl)
- Kaçkar Dağları Önemli Kuş Sahası

Tarihsel İzler:
- Yontma Taş Devri'ne kadar dayanan tarihi geçmiş
- Medeniyetler: Kaşkalar, Kolhisler, Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu, Trabzon Krallığı, Osmanlı İmparatorluğu
- Kaleler (Trabzon Kalesi, Akçakale, Sürmene Kalesi)
- Köprüler (Tabakhane Köprüsü, Zagnos Paşa Köprüsü)
- Camiler (Gülbahar Hatun Camii, Yeni Cuma Camii, Yeniay Kuleli Camii, Karacakaya Köyü Camii, Kuşluca Camii)
- Türbeler (Açık Türbe, Gülbahar Hatun Türbesi, Ahi Evren Dede Türbesi, Emir Mehmet Türbesi)
- Hanlar (Alaca Han, Taşhan, Vakıfhan)
- Hamamlar (Sekiz Direkli Hamam, Pasa Hamamı, Meydan Hamamı)
- Kiliseler (Ayasofya Kilisesi, Ayvasil Kilisesi, Santa Maria Kilisesi)
- Manastırlar (Sümela Manastırı , Kaymaklı Manastırı, Vazelon Manastırı, Kızlar Manastırı)
- Tarihi Kayık Yolu
- Tarihi İpek Yolu

Eğitim:
Karadeniz Teknik Üniversitesi (45.600 öğrenci)

Avrasya Üniversitesi (200 öğrenci)

Sosyal Altyapı:
- 1 tiyatro
- 3 sinema
- 9 kütüphane
- 5 müze
- 2 adet Üniversite
- 1 Kayak Merkezi
- 2 stadyum
- 2 üniversite

10 TEMEL SORUN

1. Demiryolu ve deniz ulaşımı bağlantılarının yetersizliği
2. Turizm'de tesis ve tanıtım eksikliği
3. Organize Sanayi Bölgesi'nin tam kapasite çalışmaması
4. Sanayide mekansal sıkıntılar ve beşeri sermaye eksikliği
5. Tarımsal yapının tek ürüne bağlı olması ve tarımsal sanayinin güçsüz olması
6. Maden kaynaklarının yeterince araştırılmaması ve/veya katma değere dönüştürülmemesi
7. Aşırı ve bilinçsiz avlanma ve deniz kirliliği nedeni ile balıkçılıkta verimin düşmesi
8. Deniz yolu ve hava taşımacılığının kullanılmamasına bağlı olarak ihracatın zayıflaması
9. Kıyıya erişimin az olması ve kıyı kullanımının kamusal alana açık olmaması
10. Trabzon Havalimanı'nın kapasitesi altında çalışması ve bölgedeki diğer iller ile bağlantılarının zayıf olması

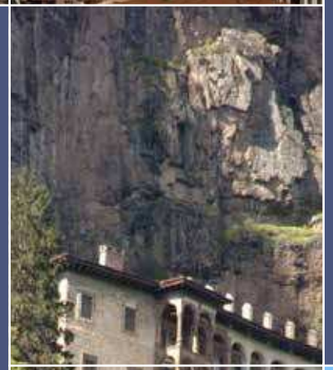

10 TEMEL FIRSAT

1. Bölgesinin merkezi kenti
2. Trabzon Limanı: Transkafkasya Koridoru'nun kapısı
3. Rekabet edebilirlik
4. Girişimcilik
5. Maden kaynakları
6. Sanayinin büyüme göstermesi
7. Yüksek eğitimde uzmanlaşma
8. Alternatif turizm potansiyeli
9. Karadeniz Teknik Üniversitesi
10. Tarihi İpek Yolu

BEK ANALİZİ

Kaynak: Kentsel Strateji

Birikim
Yerleşik kent kültürü
Medeniyetlerin beşiği
Azınlık kültürü
Yayla kültürü

Bereket
Orman
Su
Madenler
Hamsi

Beceri
Balıkçılık
Karadeniz Mutfağı
Spor

Bakış
Karadeniz Havzası
Liman
Uluslararası Ticaret

Büyüme
Uluslararası Turizm
Ticaret
Ulaşım-Liman-Serbest Bölge
Ulusal ve Uluslararası Pazar

Beklenti
Üniversite-kamu işbirliği
Girişimcilik ve yenilikçilik
Entegre limanlar yönetimi

Ekoloji
Flora ve fauna
Karadeniz
Akarsu ve Havza
Yaylalar- Kuş Gözlem Alanları

Ekonomi
İleri teknolojili sanayi
Tarım
Turizm
Liman- Uluslararası Ticaret
Hizmetler

Eşitlik
Kir kent dengesi
Engelli hakları
Fırsat eşitliği

Etkinleştirme
Organik tarım
Değer paylaşımı
Toplumsal bütünleşme

Edinim
Kırsal alanların gelişmesi
Enerji üretimi
Güçlü merkez
Ticaret ve taşımacılık
Modern tarım

Entegrasyon
Kırsal alan kentsel alan
Üniversite-Tarım ve Hayvancılık
Sosyal yasam

Koruma
Doğal çevre
Anıtsal Mimari
Sivil Mimari
Tarımsal ürün çeşitliliği
Doğal zenginlikler

Kapasite
İnsan kapasitesi
Kırsal alanların gelişmesi
Turizm kapasitesi
Öğrenci kapasitesi
Havaalanı

Kalkınma
Tarım ve Hayvancılık
Ticaret
Kırsal bölgeler
Balıkçılık ve tarım
Tarımsal ürün çeşitliliği

Kimlik
Liman kenti
Tarih
Ticaret
Hamsi

Katılım
Festivaller
Yayla şenlikleri
Genç nüfus
Tarım üreticileri
Sosyal bütünleşme

Kurgu
Bölgesel Merkez
Lojistik Üs
Kır — kent entegrasyonu
Uluslararası Pazarlara Açılım

BÖLÜM 02

STRATEJİK BAKIŞ

Bölgesel İşbirliği

Kent Kurgusu

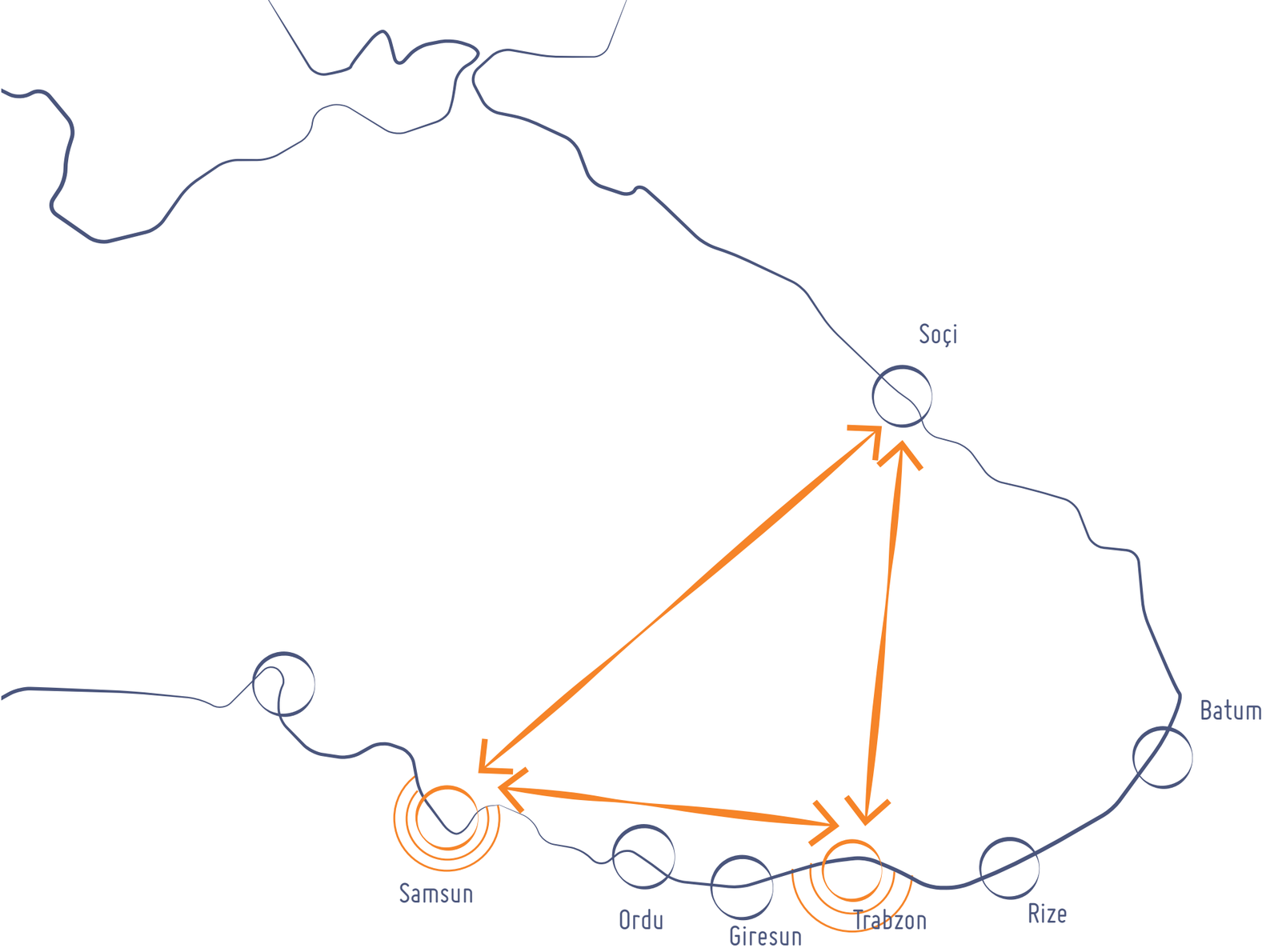

BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ

TRABZON, BÖLGE İÇİNDE HANGİ STRATEJİK ROLÜ ÜSTLENECEK?

Trabzon bölgesinin lider kenti rolünü dikkate alarak Rize ile bölgesel işbirliği içinde uluslararası Pazar oluşturmalıdır.

Doğu Karadeniz kıyı şeridinde, başlıca limanlardan biri olan Trabzon, Tarihi İpek Yolu üzerinde yer alması nedeni ile tarihsel olarak ticaret ve taşımacılığın geliştiği, bölgesel ticaret merkezidir. Tarihten gelen liman kenti olma özelliğini uluslararası pazarlar ile olan ilişkilerini kuvvetlendirerek devam ettirmelidir.

Kara ve deniz ulaşımının sağlandığı önemli bir transfer noktası olma özelliği ve bölgenin tek havalimanına sahip olması nedeni ile ulusal ve uluslararası ticaretteki önemli rolünü iletişim ve ulaşım altyapısını güçlendirerek korumalıdır.

Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin burada bulunması ile teknik ve bilimsel eğitim olanaklarının yoğunlaştığı Trabzon, öğrenci kenti olma potansiyelini BDT ülkeleri öğrencilerini çekebilecek eğitim olanaklarını geliştirerek güçlendirmelidir.

Yüksek düzeyli kentsel hizmetler ve konfor olanaklarını barındıran çok fonksiyonlu bir kent merkezi ve arkeolojik, tarihi, kültürel ve doğal turizm kaynakları ile turizm faaliyetleri için giriş kapısı olan kent, bölgesel ticaret merkezi rolünü güçlendirmek için tarım, hayvancılık, sanayi, ticaret, turizm, lojistik, sağlık, eğitim sektörlerini geliştirmelidir.

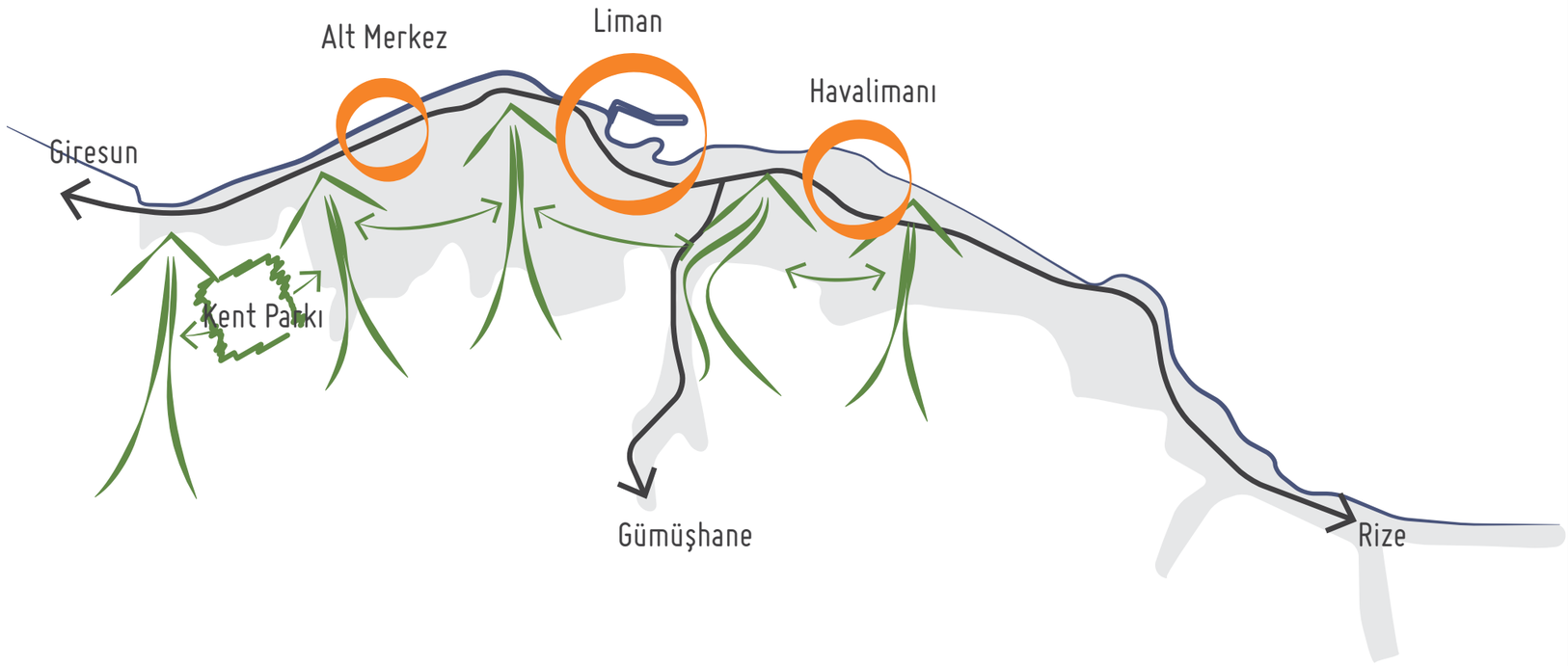

KENT KURGUSU

YENİ KENT KURGUSU NE OLACAK?

Kentsel gelişmenin kıyı bölgelerinden başlayıp iç kesimlere akarsu vadileri boyunca uzandığı Trabzon, birbirine bağlanan banliyöleri ile birlikte oluşturduğu yerleşme koridorunu stratejik olarak planlayarak gelişmesini sağlamalıdır. Kıyı boyunca gerçekleşen lineer gelişmeyi yeni gelişim alanlarının belirlenmesi ile güneye doğru yayılmasını sağlayarak dengelemelidir.

Yeni kent kurgusu bölgesel merkez kimliğine uygun olmalıdır. Bunun için önem verilmesi gereken temalar:

- Merkezi iş alanları, yeni cazibe merkezleri ve yatırım alanlarının oluşturulması,
- Kent merkezinin Serbest Bölge'yi içerecek şekilde genişletilmesi,
- Kır ve kent dengesinin sağlanması için kırsal alanların geliştirilmesi,
- Kıyı şeridinin uluslararası liman, yat limanı, balıkçı barınakları, karayolu geçişi, geniş park alanları, spor ve fuar alanlarını içerecek şekilde yeniden planlanması,
- Trabzon Limanı'nın demiryolu bağlantılarının sağlanması,
- Doğal yeşil alanların planlanması ile kent ve doğa dengesinin sağlanması,
- Kara, deniz ve hava yolu ulaşım bağlantılarının geliştirilmesi,
- Kentin çarpık yapılaşma alanlarını rehabilite ederek, çağdaş ve modern yaşam alanlarına dönüştürerek, kentte yasayanların yasam kalitesini artıracak projeler gerçekleştirilmesi.

BÖLÜM 03

VİZYON
Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

BÖLGESEL VİZYON

KARADENİZ HAVZASI; SINIRLAR ÖTESİ GÜÇLÜ MERKEZ

KENTSEL VİZYON

BİLGİ ve TEKNOLOJİ GELİŞTİRME ODAKLI ÖĞRENEN ‘KENT BÖLGE’

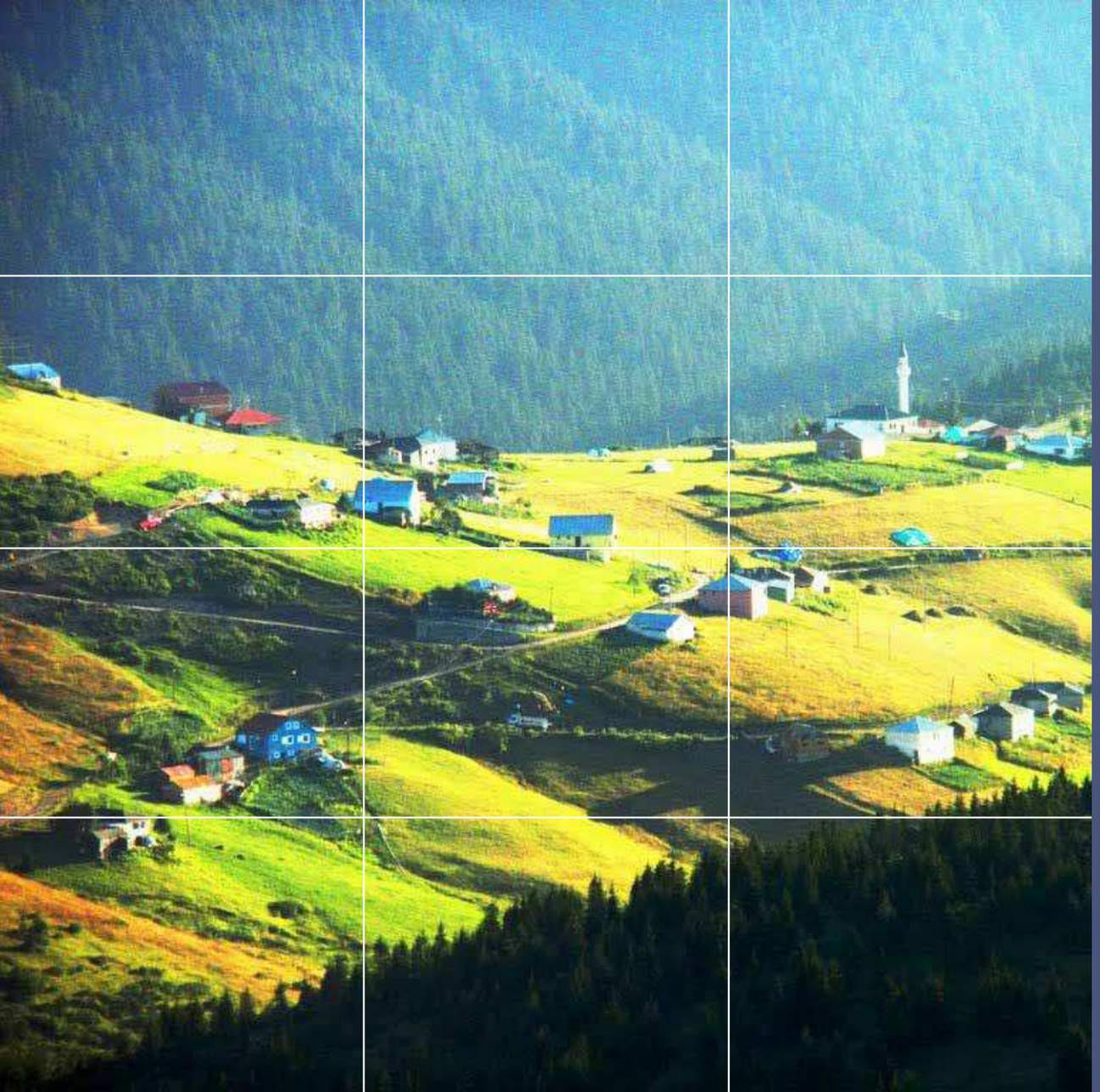

BÖLÜM 04

VİZYON ve EYLEM ÇERÇEVESİ

Vizyon Çerçevesi

Eylem Çerçevesi

VİZYON ÇERÇEVESİ 3 X 3 EYLEM ÇERÇEVESİ

1 FARKLILIK

1. **Kent Bölge:** Trabzon – Rize Kıyı Gelişim Koridoru
2. **Transfer Noktası:** Kara ve Deniz Ulaşımı Bağlantısı
3. **Tarihi Birikim:** Tarih Boyu Ticaret Merkezi

2 TEMA

1. **Bölgesel Kalkınma:** Dengeli Bölge
2. **Turizm:** Çeşitlendirilmiş Turizm Temaları
3. **Yaratıcı İşbirliği:** Devlet-Üniversite-Sivil Toplum işbirliği

3 STRATEJİ

1. **Kalkınma:** Paylaşan Kent
2. **Dönüşüm:** Yüksek Yaşam Kalitesi
3. **Bütünleşme:** Kır ve Kent Dengesi

TRABZON'UN GELECEĞİ

1 SEKTÖR

1. **Yenilikçi Sanayi:** Çeşitlilik
2. **Turizm Koridoru:** Bütüncül Tanıtım
3. **Tarım:** Ürün Zenginliği

2 PROGRAM

1. **Lojistik Merkez:** Transfer Noktası
2. **Öğrenen Kent:** Bilgi ve Teknoloji Üretimi
3. **Sosyal Hayat:** Durağan Sosyal Çevre

3 PROJE

1. **Ziyaret:** Liman Kentinin Ziyaretçileri
2. **Yatırım:** Sektörel Atılımlar
3. **Koridor:** Alternatif Sektörel Yoğunlaşmalar

3 FARKLILIK

1 Kent Bölge

Trabzon — Rize Kıyı Gelişim Koridoru

Doğu Karadeniz Bölgesi'nin en büyük kent merkezi olan Trabzon, Rize ile birlikte 'kent-bölge' olarak gelişmelidir. Trabzon — Rize sahil koridoru, bu bölgedeki yerleşmelerin iktisadi, toplumsal ve mekansal gelişmeleri bağlamında bütünleşik/bütüncül bir aglomerasyon oluşturması ve bölgede kentsel hizmetlerin yoğunlaşması nedeni ile bölgesel merkez niteliğindedir.

Bu alan, günlük yaşamın uzanabildiği alanların, iş yaşamının geçtiği bölge ile güçlü ilişkilerin olduğu, merkezi ilişkilerin, ulaşım ve servis ağlarının, arazi ve iş piyasasının birlikte ele alındığı bir bölge olarak gelişmelidir.

Kentsel kademelenmeye göre bölge merkezi niteliğinde olan Trabzon'da temel fonksiyonlar, yüksek düzeyli kentsel hizmetler ve konfor olanakları için çok fonksiyonlu kent merkezi fonksiyonlarıdır. Kent, bölgesel ticaret merkezi ve turizm faaliyetleri için önemli bir giriş kapısıdır. Çok merkezli kentsel yerleşmeler sisteminin merkezi olan Trabzon bütüncül gelişmeyi hedeflemelidir.

2 Transfer Noktası

Kara ve Deniz Ulaşımı Bağlantısı

Trabzon, tarih boyunca Avrupa ile Orta Asya arasındaki taşımacılığın karayolu ile deniz yolu arasında geçiş yaptığı bir nokta olmuştur. Trabzon kenti ve limanı, Uzak Doğu ve Avrupa arasında yeni deniz yolları keşfedilinceye kadar kara ve deniz ulaşımının kesiştiği bir nokta olarak önemli bir rol üstlenmiştir. Tebriz ve Trabzon arasındaki yolun yapılması ile Trabzon, İran'ın Karadeniz'e tek bağlantısı olarak işlev görmektedir. Sovyetler Birliği'nin dağılması ve Bağımsız Devletler Topluluğu'nun ortaya çıkması ile bu ülkeler arasındaki trafik, Trabzon Limanı üzerinden gerçekleşmiştir.

Trabzon Limanı, bölgedeki diğer limanlar gibi transit ticarette önemli bir rol oynamaktadır ve özellikle de İran ile yapılan ticaret Trabzon Limanı üzerinden gerçekleştirilmektedir. Karadeniz Sahil Yolu ve diğer iller ile bağlantıların kuvvetlendirilmesi gerekmektedir. Trabzon-Gümüşhane-Bayburt karayolunun bölgeyi güneye bağlayan ana arter olarak isliyor olması Trabzon için önemli bir fırsattır. Kars-Tiflis Demiryolu'nun inşası ile Erzincan-Erzurum arasındaki ulusal demiryolu ağına yapılacak bağlantı, Trabzon Limanı'na bölgenin doğusu, Kafkasya ve Orta Asya Demiryolu ile de bağlantı olanağı sağlayacaktır. Erzincan'dan Trabzon'a uzanan bir demiryolu ile Trabzon, liman hinterlandını geliştirme sansına sahip olacaktır.

3 Tarihi Birikim

Tarih Boyu Ticaret Merkezi

Trabzon tarihsel olarak İpek Yolu üzerinde yer alması nedeni ile başlıca ticaret merkezlerinden biri olmuş, Osmanlı İmparatorluğu döneminde de bölgesel idari merkez olarak hizmet vermiş, Karadeniz Havzası için önemli bir ticaret merkezidir.

Halen bölgenin ticaret ve kültür merkezi konumunda olan Trabzon, hem kendi bölgesine hizmet vermekte hem de transit ticarete katkıda bulunmaktadır. Trabzon'un yurt içi ticaretin yani sıra uluslararası ticaret konusunda kendini geliştirmesi gerekmektedir. Trabzon Limanı'nda yer alan Trabzon Serbest Bölgesi'ne ilişkin alınacak fiziki önlemler, bölgede uluslararası ticaretin geliştirilmesi ve ekonomik kalkınmanın sağlanmasına yardımcı olacaktır.

3 TEMA

1 Bölgesel Kalkınma

Dengeli Bölge

Bölgenin genelinde kıyı kesimlerinin aksine iç kesimlerde kent merkezleri azdır ve iç kesimin büyüme potansiyelleri sinirlidir. Dengeli gelişmenin sağlanması için kıyı kesimlerin yanı sıra iç kesimlerde de gelişme alanları belirlenmelidir.

Trabzon'un sahil boyu ve merkezde artan yoğunluğu, alt bölge merkezlerine dağıtılarak dengeli gelişme sağlamaya yönelik plan ve projeler ile çözüm üretmesi gerekmektedir.
Trabzon-Rize koridorunun ekonomik gelişmesinin sağlanması doğrultusunda sanayi, ticaret ve konut gelişim planlarının hazırlanması, altyapının iyileştirilmesi ile ihtisaslaşmış sanayi ve hizmetlerin bu alana çekilmesi sağlanacaktır.

Bu koridor üzerinde yer alan Rize, Of, Sürmene, Araklı, Yomra ve Akçaabat gibi merkezlerin bir bütün olarak düşünülmesi ile Trabzon — Rize koridorunun ekonomik gelişmesinin sağlanması bölgenin kalkınmasında önemli rol oynayacaktır.

2 Turizm

'Çeşitlendirilmiş Turizm Temaları

Sahip olduğu doğal-kültürel-tarihi değerleri Trabzon'u, Karadeniz Bölgesi içindeki iller arasında ön plana çıkarmaktadır. Bölgenin ticaret ve turizm merkezi konumunda olan Trabzon, bölgedeki seyahatin %41'ini karşılamaktadır. Turizm kaynakları ve yabancı turistlere yönelik ve uluslararası öneme sahip turizm merkezleri açısından en zengin il olma özelliğindedir.

Turizmin tek tema üzerinde yoğunlaşmaması için ulusal ve uluslararası pazarlara yönelecek şekilde temaların çeşitlendirilmesi ile mevcut turizm potansiyeli ve zenginliklerinin sergilenmesi mümkün olacaktır. Kent turizminin merkezi olarak hizmet veren Trabzon'da kaliteli konaklama talebine cevap verebilecek 4-5 yıldızlı otellerin açılması kentte, konferans ve seminer turizminin gelişmesi için yeni fırsatlar yaratacaktır.

3 Yaratıcı İşbirliği

Devlet-Üniversite-Sivil Toplum işbirliği

Trabzon-Rize koridorunda kurulacak KTU Teknolojik Araştırma Enstitüsü ve teknopark, yenilikçi teknolojilerin geliştirilmesi ve bu teknolojileri kullanan sanayi ve şirketlerin bu alana çekilmesi için önemli bir fırsattır.

Yeni iş alanları ve istihdam yaratacak ileri teknoloji kullanan imalat firmalarından oluşan yeni endüstriyel yatırımların bu alana çekilmesi için bölgesel işbirliklerin kurulması gerekmektedir. Devlet ve üniversite işbirliği içinde geliştirilecek bir teknoparkın burada kurulması bölgenin kalkınması acısından büyük önem taşımaktadır. Bu teknoparkın yer secimi ve taşıyacağı fonksiyonlar ile ilgili kararların merkezi ve yerel idareler, üniversite ve sivil toplum işbirliğinde açık ve katılımcı bir süreçte yapılması gerekmektedir.

3 STRATEJİ

1 Kalkınma

Paylaşan Kent

Bölgesi içinde ticaret, turizm ve lojistik merkezi konumunda olan Trabzon, bölge içinde önemli bir role sahiptir. Bu avantajını bölge içinde yer alan kentler ile entegre bir biçimde değerlendirerek geliştirmesi, bölgenin rekabet gücünün artmasını sağlayacaktır. Kent merkezinin güçlendirmesi ve çekiciliğinin artırılması, bölgenin gelişimine katkıda bulunacaktır.

Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması için bölgedeki diğer limanlarla bütünleşik bir sistemin kurulması ile birlikte, iç kesimlerde kalan merkezlerin gelişmesine bağlı olarak kırsal ekonominin büyümesi sağlanmış olacaktır.

2 Dönüşüm

Yüksek Yaşam Kalitesi

Trabzon, binlerce yıllık tarihinden gelen kültürel birikimini ve coğrafi konumundan kaynaklanan doğal değerlerini koruyarak gelişmelidir. Kültürel birikiminin korunması doğrultusunda kentsel ve tarihsel yenileme projelerine önem verilmelidir. Doğal değerlerin korunması ve geliştirilmesi için bio-çeşitliliği ve verimliliği ile öne çıkan mutlak ve verimli tarım alanlarının devamlılığının sağlanması, ekolojik hassasiyeti olan bütün alt-bölgelerin korunması ve doğal kaynakların kullanma-koruma dengesi gözetilerek yönetimi sağlanmalıdır.

Çevrenin korunması ve iklim değişikliği ile mücadele konusunda gerekli tedbirler alınmalıdır. Bu tedbirlere ilişkin temalar: hava kalitesinin korunması, temiz üretime yönelik araştırmalar ve yeni teknolojilerin geliştirilmesi, iklim dostu tüketim kalıplarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik programlar, temiz ve sürdürülebilir enerji kullanımına yönelik teknolojiler, ulaşıma yönelik tedbirler, atık yönetimi, su kalitesinin korunması ve ormanların tahribiyle mücadeledir.

3 Bütünleşme

Kır ve Kent Dengesi

Dağınık kırsal yerleşme deseni köylerde düşük nüfusa ve sosyo-kültürel hizmetlerin yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Kente göçün artmasıyla oluşan kır-kent arasında ortaya çıkan dengesizliği ortadan kaldırmak için kentsel alanların kalkınması kadar kırsal kalkınmaya da önem verilmelidir. Trabzon, kentsel ve kırsal yerleşmelerini ayrı birimler olarak değil birbirleriyle olan ilişkileri ve etkileşimleri, bir bütün olarak ele alınarak kır-kent dengesi sağlanmalıdır.

Trabzon, bölgesel merkez olma amacıyla sadece kentsel altyapını geliştirmeye odaklanmamalı, aynı zamanda sağlam ve güçlü bir merkez haline gelebilmek için kırsal altyapısını da geliştirmelidir. Dışarıya göçü engellemek ve kentin çekiciliğini artırmak için kırsal alanın kalkınmasına yönelik projeler geliştirilmelidir. İç bölgelerde nüfusta artış meydana gelmesi için sulama projeleri ile verimliliğin artırılmasına öncelik verilmelidir. İç kısımlardaki ekonomik gelişmenin artırılması için organik tarım ve hayvancılık faaliyetleri desteklenmelidir.

3 SEKTÖR

1 Yenilikçi Sanayi

Çeşitlilik

İmalat sanayi ve buna bağlı olarak hizmetler sektörünün gelişmesine önem verilerek ulaşım ile hammadde-üretim-pazarlama ilişkilerinin yeniden kurgulanması gerekmektedir. Sanayi üretiminin çeşitlilik kazanması, yenilikçi endüstrilerin desteklenmesi, tarımsal üretimin işlenmesi, araştırma geliştirme faaliyetleri ile üretimin niteliğinin geliştirilmesi önemlidir. OSB'lerin tam kapasite çalışmasının sağlanması ile istihdam potansiyeli artırılacaktır.

2 Turizm Koridoru

Bütüncül Tanıtım

Ekolojik, tarihi, arkeolojik ve kültürel değere sahip mevcut turizm potansiyelinin korunmasın ve geliştirilmesi gerekmektedir. Yatırımların bu doğrultuda yönlendirilmesi önemlidir. Turizm alanları, bölgedeki diğer alanlar ile bir arada düşünülmeli, farklılık yaratan turizm potansiyelleri geliştirilmeli, bütünleşik tanıtım programları oluşturulmalıdır.

3 Tarım

Ürün Zenginliği

Tarımsal üretim etkin ve verimli hale getirilmeli, tarımsal sanayinin hammadde ile ilişkisi kurularak geliştirilmelidir. Parçacıl, dağınık ve küçük tarımsal işletme yapısı, tarım toprağının ekonomik bütünlüğünü bozmakta ve verimini düşürmektedir. Tarım arazilerinin verimliliğini artırmak amacıyla arazi toplulaştırması yapılmalıdır. Kırsal alanda ürün temelli üretici birlikleri ve kooperatifler desteklenirken, kooperatif birliklerinin oluşturulması sağlanmalı ve desteklenmelidir.

Başlıca tarım ürünleri olan çay ve fındığın üretimi geliştirilirken, çay ve fındığa olan bağımlılığın azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılarak tarımsal ürün deseni çeşitlendirilmelidir. Bu doğrultuda, sulama projeleri ve sulama kooperatiflerinin etkinleştirilmesi önemlidir.

Bölgedeki tarım ve hayvancılık ürünleri potansiyel organik ürünlerdir. Organik tarım, hayvancılık ve su ürünlerini de içine alan alternatif üretim sektörlerine öncelik verilmelidir. Organik tarımın yaygınlaştırılması öncelikli tarım politikası olarak benimsenmeli, geçiş sürecini hızlandıracak yönetim mekanizmaları geliştirilmelidir.

3 PROGRAM

1 Lojistik Merkez

Transfer Noktası

Trabzon Limanı'nın demiryolu bağlantılarının sağlanması ile liman-demiryolu-karayolu ağları birbirine entegre edilmiş olacaktır. Deniz ulaşımı potansiyelinin değerlendirilmesi için Liman'ın yolcu ve yük taşımacılığı amaçlı geliştirilmesi ve konteynır taşımacılığının desteklenmesi ile birlikte, ulusal ve uluslararası ticarette gelişme sağlanacaktır.

Üst ölçek denizyolu güzergahlarının tanımlanması gerekmektedir. Şehirlerarası yolcu taşımacılığına hizmet edecek Sinop-Samsun-Ordu-Giresun-Trabzon deniz ulaşımı koridorunun ulusal deniz ulaşım ağına entegre edilmesi, günlük hızlı deniz taşımacılığına hizmet verecek Hopa-Pazar-Rize-Sürmene-Trabzon-Vakfıkebir-Görele-Giresun-Ordu-Fatsa-Samsun deniz ulaşım koridoru geliştirilmelidir.

Trabzon Havalimanı'nın kapasitesi artırılmalı ve de bölgedeki diğer illerle bağlantıları sağlanmalıdır. İlk etapta, yurtiçi ticaret ve yolcu taşımacılığı için daha sonrasında ise uluslararası ticaret ve turizmin geliştirilmesi amacıyla, bölgedeki diğer önemli limanlar ile entegre bir şekilde işletilmesi ve yönetiminin sağlanması gerekmektedir.

2 Öğrenen Kent

Bilgi ve Teknoloji Üretimi

Üniversite ile işbirliği içinde teknoloji geliştirme ve mesleki eğitim programlarının oluşturulmasına önem verilmeli, öğrenci potansiyelini artırmak üzere BDT ülkelerinden öğrenci çekecek programlar desteklenmelidir. Yüksek eğitimde uzmanlaşmanın sağlanması, teknik eğitim programlarının oluşturulması ile ileri teknolojiler kullanan sanayinin çekiciliğinin artırılması hedeflenmelidir. Eğitim olanaklarına erişimi artıracak projelerin geliştirilmesi gerekmektedir.

3 Sosyal Hayat

Durağan Sosyal Çevre

Kırsal alanların gelişmemiş olması, kırdan kente göçü ve buna bağlı olarak da ekonomik faaliyetlerde durgunluk, günlük hayattaki toplumsal faaliyetlerin aksaması, yetersiz toplumsal altyapı, doğal çevrenin ihmali, yetersiz sosyal güvenlik, kadınlara ve yaşlılara aşırı yük binmesi gibi sorunlar oluşturmaktadır.

Bu doğrultuda sosyal dayanışmanın teşvik edilmesi, geliştirilmesi kentte yaşayanların kimlik bilincinin oluşturulması, sosyal hayatın hareketlenmesine yardımcı olacaktır. Takım çalışması ve işbirliği bilincinin teşvik edilmesi, kent ekonomisinin gelişmesi açısından önemlidir.

3 PROJE

1 Ziyaret — Liman Kentinin Ziyaretçileri

Tarihi

Tarihsel süreçte farklı topluluk ve medeniyetlerin egemenlik kurduğu bir liman kenti olması nedeniyle, tarihin her döneminde coğrafi, siyasi, askeri ve kültürel açıdan stratejik bir konuma sahip kent, birçok kültürel değere ev sahipliği yapmaktadır. Cami, çeşme, han, hamam, kilise, sur, köprü, su kemeri, manastır, türbe, kamu binası, konak gibi anıtsal mimari örnekleri ile sivil mimari örneklerinden oluşan zengin bir kültürel birikime sahiptir. Bu birikimin ekonomik değere çevrilmesi için tanıtıma önem verilmelidir.

Doğal

Geniş yeşil alanlardan, eski nehir vadilerinden, Alpin Dağ Sıraları'ndan oluşan eşsiz coğrafyası doğa turizmi, tarıma dayalı turizm, etkinlik turizmi, macera turizmi gibi alternatif turizm potansiyellerinin geliştirilmesine elverişlidir. Bu kapsamda, yurt dışında tanıtımların yapılmasına ve kentin yurt dışı paketlerde yer alması için gerekli çalışmaların yapılmasına öncelik tanınmalıdır.

Yayla

Yayla hayatının ve bu geleneğin yarattığı farklılığın turistik potansiyelinin kullanılması, yayla turizminin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Oldukça ümit vaat eden bu turizm sektörünün uluslararası tur paketlerinde yer almasına yönelik girişimlerde bulunulması gerekmektedir.

2 Yatırım Sektörel Atılımlar

Balıkçılık

Kentin önemli gelir kaynaklarından olan balıkçılık sektörünün uzun vadeli sürdürebilirliğini sağlamak için, kısıtlı balık kaynaklarının acilen korunmasına ve yönetilmesine ihtiyaç vardır. Balıkçılık sektörünün gelişimi için ürünlerin balık unu olarak kullanımı sınırlandırılmalı, belirlenen sanayi alanlarında konserve ve işleme tesislerinin kurulması teşvik edilmelidir. Balık yetiştiricilerinin mevcut problemlerini ortadan kaldırmak için, Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü ve KTÜ Deniz Bilimleri Fakültesi işbirliğinde çeşitli stratejiler geliştirecek bir yapı oluşturulmalıdır. Balığın pazarlanmasını geliştirmeye yönelik alt ölçeklerde soğuk hava depolama tesis alanları oluşturulmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.

Lojistik

Ortadoğu ülkelerine yönelik transit taşımacılıkta kullanılan Trabzon Limanı'nın demiryolu bağlantısının sağlanması için Ordu-Giresun-Trabzon-Hopa Demiryolu Projesi ve Hopa-Sarp-Batum Demiryolu Projesi'nin gerçekleştirilmesi ile Türki Cumhuriyetlere daha kolay ve ucuz maliyetle ihracat imkanı artmış olacak, Uzak Doğu, Orta Asya ve Çin pazarlarına da ulaşım kolaylaşacaktır.

Sağlık

Trabzon, bölgede en büyük kent merkezi ve turizm merkezi olmanın yanı sıra, hastane ve yatak kapasitesi açısından da sağlık merkezi olma potansiyeline sahiptir. Mevcut sağlık hizmetlerine ilaveten yeni ve farklı sağlık yatırımları ile ulusal ve uluslararası uzmanlaşmış alanlarda hizmet vermesi ile bir sağlık merkezi haline gelecektir.

3 PROJE

3 Koridor Alternatif Sektörel Yoğunlaşmalar

Turizm

Trabzon, Rize ve Gümüşhane ile entegre bir şekilde turizm koridoru oluşturmasına yönelik proje kapsamında, Trabzon, Rize ve Gümüşhane il sınırları içinde bulunan ÖPA Hayrat, Dernekpazarı, Çaykara, Köprübaşı, Sürmene, Araklı, Arsin, Yomra, Maçka, Düzköy ve İkizdere yerleşimleri ile bu yerleşimlerin aralarında kalan alanda yer alan tarihi ve doğal turizm kaynaklarının değerlendirilmesi öngörülmektedir. Trabzon'da yer alan Altındere Vadisi, Milli Parkı, Uzungöl Tabiat Parkı, Sümela Manastırı, Ayasofya Müzesi öncelikli olmak üzere birçok doğal ve tarihi kaynaklar ile yayla alanları, doğal, kültürel ve mimari özellikleri açısından önemli potansiyelleri barındırmaktadır.

Bilişim

Bilgi ve teknoloji odağı oluşturmak üzere iletişim altyapısı güçlendirilmeli, yenilikçi endüstriler, yüksek katma değerli sanayi, üretici hizmetleri, lojistik sektörü, fuar ve kongre hizmetleri geliştirilmelidir.

Spor

Büyük ölçekli spor faaliyetlerine yönelik uygun alanlar ve kompleks yerleri belirlenecek ve bunların organizasyonunun düzenlenmesi ve uluslararası spor faaliyetlerine hizmet verebilecek spor altyapısının güçlendirilmesiyle organizasyon ve spor turizmi geliştirilecektir.

BÖLÜM 05

TRABZON'UN GELECEĞİ İÇİN 10 TEMEL İLKE

TRABZON'UN GELECEĞİ İÇİN 10 TEMEL İLKE

1. **TARİHSEL ve KÜLTÜREL BİRİKİM:** Kültürlerin Sentezi
2. **ÖĞRENEN 'KENT-BÖLGE':** Trabzon- Rize
3. **LİMAN:** Transfer Noktası
4. **TİCARET:** Bölgesel Merkez, Serbest Bölge; Uluslararası ticaret
5. **TOPRAĞIN ve DENİZ'İN BEREKETİ:** Doğanın Ürünleri
6. **TURİZM:** Alternatif Turizm
7. **KENTSEL GELİŞME:** Kır-Kent Dengesi
8. **SANAYİ:** Gemi İnşa Sanayi
9. **ÜNİVERSİTE:** Teknoloji Geliştirme Merkezi
10. **SOSYAL YAŞAM:** Spor

TARİHSEL ve KÜLTÜREL BİRİKİM: Kültürlerin Sentezi

Antik Yunan döneminde, yaklaşık olarak M.Ö. 700 yıllarında Yunanlılar tarafından kurulmuş yaklaşık 2700 yıllık bir geçmişin birikimleri ile zengin bir tarihsel mirasa ve entellektüel birikime ve coğrafi konumu nedeni ile Gürcü, Laz ve Türkmen kültürleri ile de etkileşim içerisinde olmasından kaynaklanan ilginç bir senteze sahiptir.

Ticari potansiyeline, entellektüel birikime ve çok kültürlü kozmopolit yapıya sahip Trabzon, tarihten gelen bu zengin kültürel birikimini koruyarak gelişmeye ve bu birikimin yansımaları olan sivil ve anıtsal mimari örneklerinin ve kentsel dokunun korunması doğrultusunda kentsel ve tarihsel yenileme projelerine önem vermelidir.

ÖĞRENEN 'KENT-BÖLGE': Trabzon- Rize

Bölgesel ticaret merkezi ve turizm faaliyetleri için giriş kapısı niteliğinde olan kentin, çok merkezli kentsel yerleşmeler sisteminin merkezi olarak bütüncül gelişmeyi hedeflemesi gereklidir. Doğu Karadeniz Bölgesi'nin en büyük kent merkezi olan Trabzon'un Rize ile birlikte 'kent-bölge' olarak gelişmesinin bölgenin kalkınmasında önemli bir rolü vardır. Trabzon — Rize sahil koridorunun bilgi ve teknoloji geliştirme odaklı öğrenen bir kent bölge haline gelmesi gerekmektedir.

LİMAN:
Transfer Noktası

Tarih boyunca Avrupa ile Orta Asya arasındaki taşımacılığın karayolu ile deniz yolu arasında geçiş yaptığı bir nokta olan Trabzon Limanı, bölgenin en önemli limanı olarak transit ticarette önemli bir rol oynamaktadır. Trabzon Limanı'nın diğer illerle olan bağlantılarının kuvvetlendirilmesi, demiryolu bağlantılarının sağlanması, yolcu ve yük taşımacılığı amaçlı geliştirilmesi ve konteyner taşımacılığının desteklenmesi, ulusal ve uluslararası ticarette gelişme sağlanması açısından önem verilmesi gereken konulardır.

Bölgenin merkezi konumunda olan ve kara ve deniz ulaşımının kesiştiği bir noktada yer alan Trabzon, demiryolu bağlantılarının sağlanması, karayolu iyileştirmeleri, havaalanının genişletilmesi ile ulaşım bağlantılarını güçlendirmelidir.

BDT ülkeleri ve Türk Cumhuriyetleri'ne yapılan ihracatın ve pazar payının artması için deniz yolu ve hava yolu taşımacılığının cazip hale getirilmesi gereklidir.

TİCARET: Bölgesel Merkez, Serbest Bölge; Uluslararası Ticaret

İpek Yolu üzerinde yer alması nedeni ile ticaret ve taşımacılığın yüzyıllar içinde geliştiği Trabzon, başlıca ticaret merkezlerinden biri olmuştur. Bölgenin ticaret ve kültür merkezi konumunda olan Trabzon'un yurt içi ticaretin yanı sıra uluslararası ticaret konusunda kendini geliştirmesi gereklidir. Trabzon Limanı'nda yer alan Trabzon Serbest Bölgesi'ne ilişkin gerçekleştirilecek fiziki önlemler, bölgede uluslararası ticaretin geliştirilmesi ve ekonomik kalkınmanın sağlanmasına yardımcı olacaktır.

TOPRAĞIN ve DENİZ'İN BEREKETİ: Doğanın Ürünleri

Tarım ve hayvancılığın sunduğu potansiyeller değerlendirilerek tarımsal ürün deseni çeşitlendirilmelidir. Organik tarımın yaygınlaştırılmasına öncelik verilmelidir. Kentin başlıca gelir kaynaklarından biri olan balıkçılık sektörünün sürdürülebilirliğini sağlamak için balık kaynaklarının korunması ve yönetilmesi gerekmektedir. Son yıllarda gelişmekte olan kültür balıkçılığı desteklenmelidir.

05

TURİZM: Alternatif Turizm

Zengin doğal kaynakların ve yayla geleneğinin sunduğu potansiyel değerlendirilerek doğa turizmi, tarıma dayalı turizm, etkinlik turizmi, macera turizmi gibi alternatif turizm potansiyelleri geliştirilmelidir. Kaliteli konaklama talebine cevap verebilecek 4-5 yıldızlı otellerin açılması ile kentte konferans ve seminer turizmi geliştirilerek kentin turizm merkezi olma özelliği güçlendirilmelidir.

06

KENTSEL GELİŞME:
Kır-Kent Dengesi

Kırsal yerleşme deseninin dağınık olmasına bağlı olarak kente göçün artması nedeni ile oluşan kır-kent dengesizliğini ortadan kaldırmak için kentsel ve kırsal yerleşmeler bir bütün olarak ele alınmalıdır.

07

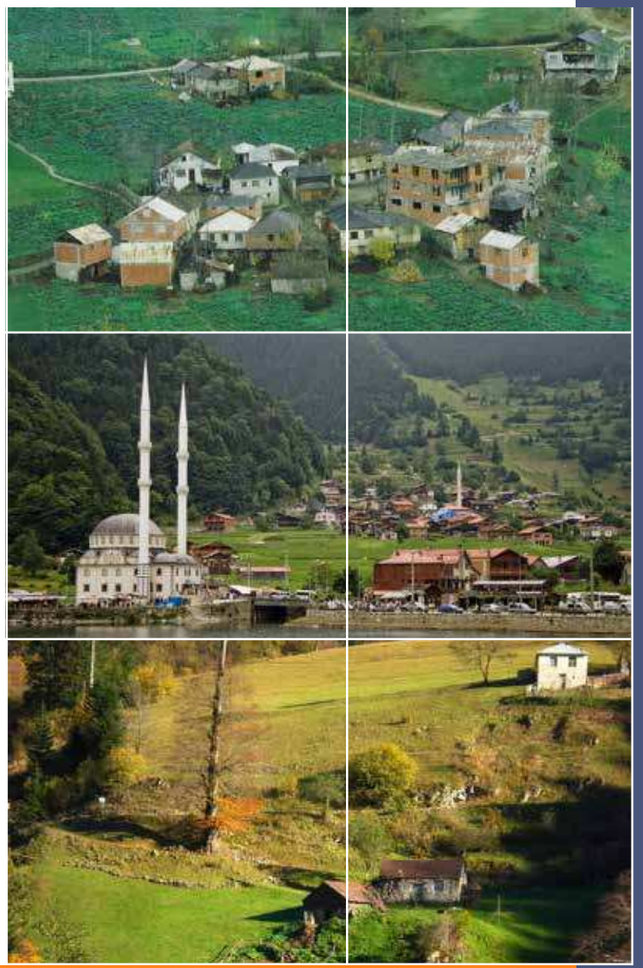

SANAYİ:
Gemi İnşa Sanayi

Trabzon'da özellikle Gemi İnşa Sanayi yoğunlaşmıştır. Sanayi işletmelerinde üretim için gereken hammadde ve destek hizmetlerinin (lojistik), fiziki altyapı eksiklikleri, denetleme, finansman ve finansmana erişim hizmetlerinin geliştirilmesi yönünde projeler üretilmesi gereklidir. Bu tür projeler ile gemi inşa sektöründe, rekabet, yenilikçilik, katma değer ve istihdam artırılarak, savunma sanayine de stratejik destek sağlamak mümkün olacaktır.

08

ÜNİVERSİTE: Teknoloji Geliştirme Merkezi

Üniversite ile işbirliği içinde teknoloji geliştirme ve mesleki eğitim programları oluşturulmalı, kente gelecek öğrenci potansiyelini artırmak üzere BDT ülkelerinden öğrenci çekecek programlar geliştirilmelidir.

Trabzon'da bulunan Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nin, sağlık, biyoteknoloji, gıda, yazılım, elektrik-elektronik, otomasyon, ilaç, medikal alanlarında proje yürüten Ar-Ge sayısının ve sanayi dalı çeşitliliğinin artırılması, kentin teknoloji geliştirme konusunda da merkez olmasını sağlayacaktır.

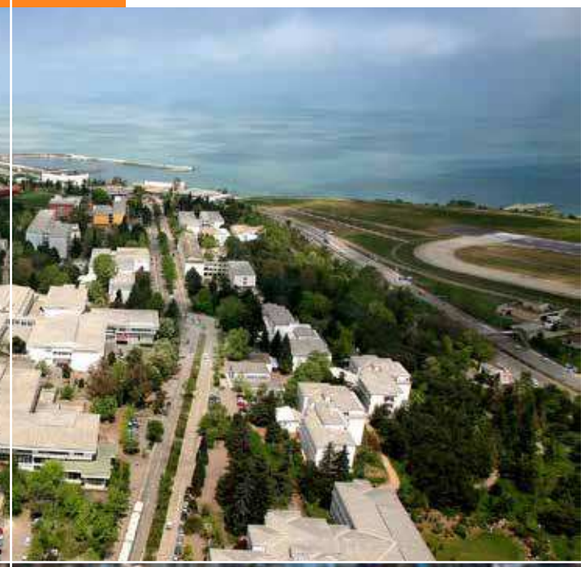

SOSYAL YAŞAM: Spor

Spor faaliyetleri özellikle de futbol Trabzon için büyük önem taşımaktadır. Büyük ölçekli spor faaliyetlerine yönelik uygun alanların belirlenmesi ve uluslararası spor faaliyetlerine hizmet verebilecek spor altyapısının güçlendirilmesine önem verilmelidir. Bu şekilde hem organizasyon ve spor turizmi geliştirilmiş olacak hem de durağan sosyal yaşamın hareketlenmesi ve kentli kimliğinin gelişmesi için fırsat yaratılmış olacaktır.

www.kentselvizyon.org